

HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ THU HUYỀN

**NGHIÊN CỨU RỦI RO TRONG CHĂN NUÔI LỢN
CỦA HỘ NÔNG DÂN TỈNH HƯNG YÊN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC NÔNG NGHIỆP - 2017

HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ THU HUYỀN

**NGHIÊN CỨU RỦI RO TRONG CHĂN NUÔI LỢN
CỦA HỘ NÔNG DÂN TỈNH HƯNG YÊN**

Chuyên ngành : KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
Mã số : 62 62 01 15
Người hướng dẫn khoa học : PGS. TS. PHẠM VĂN HÙNG

HÀ NỘI, 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực, khách quan và chưa từng dùng để bảo vệ lấy bất kỳ học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận án đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận án này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Hà Nội, ngày 24 tháng 4 năm 2017

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Thu Huyền

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, chỉ bảo tận tình của các thầy cô giáo, sự giúp đỡ, động viên của bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp hoàn thành luận án, cho phép tôi được bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc thầy PGS.TS Phạm Văn Hùng đã tận tình hướng dẫn, dành nhiều công sức, thời gian và tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới Ban Giám đốc, Ban Quản lý đào tạo, Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, Bộ môn Phân tích định lượng, Học viện Nông nghiệp Việt Nam đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, thực hiện đề tài và hoàn thành luận án.

Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể lãnh đạo, cán bộ và các hộ nông dân, nhất là các hộ nông dân tại ba huyện Văn Giang, Tiên Lữ và Khoái Châu tỉnh Hưng Yên đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Viện Chăn nuôi Quốc tế (ILRI), đơn vị quản lý dự án “Giảm thiểu nguy cơ dịch bệnh và nâng cao an toàn thực phẩm trong chuỗi giá trị thịt lợn đối với các tác nhân quy mô nhỏ tại Việt Nam (LPS/2010/047)”, Trung tâm Nghiên cứu Nông nghiệp thế giới Úc (ACIAR), đơn vị tài trợ của dự án và Tập thể cán bộ nghiên cứu của dự án thuộc Bộ môn Phân tích định lượng đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi được sử dụng dữ liệu của dự án trong quá trình thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn gia đình, người thân, bạn bè, đồng nghiệp đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi về mọi mặt, động viên khuyến khích tôi hoàn thành luận án./.

Hà Nội, ngày 24 tháng 4 năm 2017

Nghiên cứu sinh

Nguyễn Thị Thu Huyền

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục chữ viết tắt	vi
Danh mục bảng	vii
Danh mục sơ đồ	ix
Danh mục đồ thị	ix
Danh mục hộp	ix
Danh mục hình	ix
Trích yếu luận án	x
Thesis abstract	xii
Phần 1. Mở đầu	1
1.1. Tính cấp thiết của đề tài	1
1.2. Mục tiêu nghiên cứu	4
1.2.1. Mục tiêu chung	4
1.2.2. Mục tiêu cụ thể	4
1.3. Đối tượng nghiên cứu	5
1.4. Phạm vi nghiên cứu	5
1.4.1. Phạm vi không gian	5
1.4.2. Phạm vi thời gian	5
1.4.3. Phạm vi nội dung	5
1.5. Câu hỏi nghiên cứu	6
1.6. Những đóng góp mới của luận án	6
Phần 2. Tổng quan tài liệu nghiên cứu về rủi ro trong chăn nuôi lợn của hộ nông dân.....	8
2.1. Cơ sở lý luận về rủi ro trong chăn nuôi lợn	8
2.1.1. Khái niệm về rủi ro và không chắc chắn	8
2.1.2. Phân loại rủi ro và vai trò của nghiên cứu rủi ro	9
2.1.3. Đặc điểm chăn nuôi lợn của hộ và sự liên quan đến rủi ro	12
2.1.4. Nội dung nghiên cứu rủi ro trong chăn nuôi lợn	13

2.1.5.	Các yếu tố ảnh hưởng đến rủi ro trong chăn nuôi lợn	15
2.2.	Cơ sở thực tiễn về rủi ro trong chăn nuôi lợn	20
2.2.1.	Tình hình rủi ro trong chăn nuôi lợn ở một số nước trên thế giới	20
2.2.2.	Tình hình rủi ro trong chăn nuôi lợn ở Việt nam.....	20
2.2.3.	Quản lý và ứng xử với rủi ro trong chăn nuôi lợn của hộ trên thế giới và ở Việt Nam.....	24
2.2.4.	Một số chủ trương, chính sách có liên quan đến chăn nuôi lợn và giảm thiểu rủi ro trong chăn nuôi lợn ở Việt Nam.....	27
2.3.	Bài học kinh nghiệm về nghiên cứu và quản lý rủi ro trong chăn nuôi lợn ở cấp hộ nông dân đối với tỉnh Hưng Yên.....	35
	Tóm tắt phần 2	36
	Phần 3. Phương pháp nghiên cứu	38
3.1.	Phương pháp tiếp cận và khung phân tích	38
3.1.1.	Phương pháp tiếp cận.....	38
3.1.2.	Khung phân tích.....	40
3.2.	Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	43
3.3.	Phương pháp thu thập dữ liệu, thông tin.....	45
3.3.1.	Thu thập dữ liệu thứ cấp và thông tin	45
3.3.2.	Thu thập dữ liệu sơ cấp.....	45
3.4.	Phương pháp xử lý tài liệu, dữ liệu, thông tin	48
3.5.	Phương pháp phân tích	48
3.5.1.	Phương pháp thống kê mô tả	48
3.5.2.	Phương pháp so sánh	50
3.5.3.	Phương pháp tương quan – hồi quy.....	50
3.5.4.	Phương pháp phân tích nhân tố khám phá.....	54
3.6.	Chỉ tiêu phân tích.....	54
	Tóm tắt phần 3	56
	Phần 4. Kết quả nghiên cứu và thảo luận.....	58
	Chương 1. Thực trạng rủi ro trong chăn nuôi lợn của hộ nông dân tỉnh Hưng Yên	58
4.1.1.	Khái quát về ngành chăn nuôi ở tỉnh Hưng Yên.....	58
4.1.2.	Thông tin chung về hộ điều tra	60
4.1.3.	Tình hình chung về chăn nuôi lợn của hộ.....	62

4.1.4. Rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn của hộ.....	65
4.1.5. Rủi ro về giá trong chăn nuôi lợn của các hộ	76
4.1.6. Quản lý rủi ro trong chăn nuôi lợn.....	82
Chương 2. Các yếu tố ảnh hưởng đến rủi ro trong chăn nuôi lợn của các hộ nông dân.....	94
4.2.1. Các yếu tố ảnh hưởng đến rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn.....	94
4.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến rủi ro về giá	115
Chương 3. Giải pháp giảm thiểu rủi ro trong chăn nuôi lợn cho hộ nông dân tỉnh Hưng Yên.....	120
4.3.1. Quan điểm đề xuất giải pháp	120
4.3.2. Cơ sở khoa học đề xuất giải pháp giảm thiểu rủi ro trong chăn nuôi lợn.....	122
4.3.3. Giải pháp giảm thiểu rủi ro trong chăn nuôi lợn cho hộ nông dân	125
Tóm tắt phần 4	131
Phần 5. Kết luận và kiến nghị.....	135
5.1. Kết luận.....	135
5.2. Kiến nghị.....	137
Danh mục công trình đã công bố	139
Tài liệu tham khảo	140
Phụ lục	149

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nghĩa tiếng Việt
BQ	Bình quân
ĐVT	Đơn vị tính
Ex	Xuất khẩu (Export)
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội (Gross domestic product)
Im	Nhập khẩu (Import)
LMLM	Lở mòm long móng
NSCN	Năng suất chăn nuôi
P	Giá (Price)
PRA	Phương pháp đánh giá nông thôn có sự tham gia (Participatory rural appraisal)
QM	Quy mô
R_PU	Nông thôn - Ven đô (Rural-Periurban)
R_R	Nông thôn - Nông thôn (Rural-Rural)
T.A	Thức ăn
VSATTP	Vệ sinh an toàn thực phẩm
VietGAHP	Thực hành chăn nuôi tốt (Vietnamese Good animal husbandary practice)

DANH MỤC BẢNG

STT	Tên bảng	Trang
2.1.	Các loại rủi ro trong chăn nuôi lợn của các hộ dân ở Việt Nam	22
2.2.	Tình hình bệnh lở mồm long móng trong chăn nuôi lợn ở Việt Nam	22
2.3.	Tình hình bệnh rối loạn sinh sản và hô hấp trong chăn nuôi lợn ở Việt Nam.....	23
3.1.	Khung logic phân tích rủi ro trong chăn nuôi lợn	43
3.2.	Phân phối mẫu điều tra hộ chăn nuôi	46
3.3.	Phân phối mẫu ghi sổ của hộ chăn nuôi	47
4.1.	Kết quả chăn nuôi của tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2011-2015	58
4.2.	Cơ cấu đàn lợn của tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2011-2015	59
4.3.	Tình hình dịch bệnh trong chăn nuôi lợn giai đoạn 2011-2015	59
4.4.	Sự tham gia của hộ chăn nuôi vào chuỗi giá trị thịt lợn	61
4.5.	Tình hình chăn nuôi lợn của các hộ.....	63
4.6.	Thông tin về thực hành khác trong chăn nuôi lợn của hộ.....	63
4.7.	Các loại bệnh thường gặp trong chăn nuôi lợn.....	66
4.8.	Tình hình dịch bệnh trong chăn nuôi lợn theo địa phương.....	68
4.9.	Ảnh hưởng của dịch bệnh đến kết quả chăn nuôi lợn của các hộ.....	71
4.10.	Thiệt hại kinh tế do dịch bệnh trong chăn nuôi lợn của hộ	73
4.11.	Ý kiến của người tiêu dùng về vấn đề VSATTP trong tiêu dùng thịt lợn	74
4.12.	Kết quả phân tích một số chỉ tiêu VSATTP trong thịt lợn	75
4.13.	Tình hình biến động giá cám ở tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2011 – 2016	77
4.14.	Tình hình biến động giá lợn hơi ở tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2011-2016	78
4.15.	Một số chỉ tiêu thể hiện sự biến động giá cám và giá lợn hơi	82
4.16.	Các loại bệnh thường dùng vắc xin	83
4.17.	Áp dụng các biện pháp phòng bệnh đối với lợn mới mua về	84
4.18.	Ứng xử của hộ chăn nuôi với lợn bị bệnh	84
4.19.	Ứng xử của hộ khi có dịch bệnh trong chăn nuôi lợn ở các hộ lân cận.....	85
4.20.	Ứng xử của hộ đối với lợn chết vì bệnh	86
4.21.	Nhận thức của hộ chăn nuôi về nguồn phát sinh và lây lan dịch bệnh liên quan đến khách thăm quan	87
4.22.	Tần suất đến thăm chuồng lợn của các tác nhân	88

4.23.	Các ứng xử khác của hộ với rủi ro dịch bệnh.....	89
4.24.	Kết quả ước lượng mô hình các yếu tố ảnh hưởng đến sự biến động năng suất chăn nuôi	95
4.25.	Ảnh hưởng của quy mô chăn nuôi đến rủi ro dịch bệnh.....	96
4.26.	Ảnh hưởng của mật độ nuôi đến rủi ro dịch bệnh	97
4.27.	Tình hình thay đổi nguồn lợn giống	98
4.28.	Tình hình nguồn giống hiện tại của các hộ.....	98
4.29.	Lý do chọn nguồn mua chủ yếu nhất.....	99
4.30.	Ảnh hưởng của nguồn giống đến rủi ro dịch bệnh	99
4.31.	Ảnh hưởng của loại thức ăn đến rủi ro dịch bệnh	100
4.32.	Tình hình thay đổi sử dụng thức ăn trong 1 lứa chăn nuôi.....	101
4.33.	Ảnh hưởng của việc thay đổi thức ăn trong một lứa đến rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn.....	102
4.34.	Tình hình dự trữ thức ăn chăn nuôi	103
4.35.	Ảnh hưởng của thức ăn bị ẩm, nấm, mốc hoặc vón cục dịch bệnh	104
4.36.	Tình hình vệ sinh chuồng trại	105
4.37.	Ảnh hưởng của việc vệ sinh chuồng trại đến rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn.....	105
4.38.	Ảnh hưởng của việc vệ sinh các dụng cụ chăn nuôi đến rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn.....	106
4.39.	Tình hình gởi lứa trong chăn nuôi lợn	107
4.40.	Ảnh hưởng của sự tiếp xúc với nhau giữa các đàn lợn ở các lứa tuổi khác nhau đến rủi ro dịch bệnh.....	108
4.41.	Ảnh hưởng của việc cung cấp nước uống qua vòi đối với dịch bệnh.....	109
4.42.	Ảnh hưởng của việc có khu chuồng cho lợn ăn riêng biệt đến rủi ro dịch bệnh trong chăn nuôi lợn	110
4.43.	Ý kiến đánh giá của người dân về thuốc và dịch vụ thú y của các nguồn mua.....	110
4.44.	Ảnh hưởng của việc tham gia các chuỗi giá trị khác nhau đến dịch bệnh.....	111
4.45.	Tỷ lệ dự báo chính xác của mô hình.....	112
4.46.	Kết quả ước lượng các yếu tố ảnh hưởng đến khả năng lợn bị bệnh và bị chết	114